

Ovatko kansanedustajat poliittisesti yhdenvertaisia? Kansanedustajien vertailuindeksi*

ANTTI PAJALA JA JUHA HELIN

Johdanto

Tämän tutkimuksen tavoitteena on luoda indeksi, joka mahdollistaa kansanedustajiksi valittujen vertailun. Vaikka edustajat muodollisesti ovat valituiksi tulleina yhdenvertaisia, onhan heillä jokaisella käytössään yksi ääni täysistuntoäänestyksissä, niin todellisuudessa edustajat voivat olla monella tavalla eriarvoisia. Edustajat esimerkiksi järjestäytyvät parlamenttiryhmiksi, joilla on oma hierarkkinen senioriteettijärjestyksensä (Forsten 2005). Eduskuntaryhmät myös järjestäytyvät siten, että niillä on oma puheenjohtajisto ja valiokuntavastaavien arvoasteikkonsa. Tarvitaan keinoja arvioida 200 edustajan poliittista menestystä vaalien perusteella, ennen valtiopäivätoimia ja ennen edustajien ryhmittymistä eduskuntaryhmiinsä. Tällainen mitta tai indeksi avaa monia mahdollisuuksia vertailla kansanedustajien vaaleissa saamaa menestystä suhteessa heidän poliittisiin aktiviteetteihinsä ryhmässään ja sen ulkopuolella vaalikauden aikana. Voimme esimerkiksi kysyä, korreloiko hyvä vaalimenestys korkean poliittisen aktiivisuuden tai korkean poliittisen aseman kanssa vaalikauden aikana.

Kansanedustajien poliittinen aktiivisuus näkyy erilaisina valtiopäivätoimina. Nämä toimet puoles-

taan ovat mahdollisia muuttujia toisenlaisiin edustajien poliittisen menestyksen vertailuihin. Mainittuja toimia ovat mm. edustajan laatimat (hyväksytyt ja hylätyt) eduskunta-aloitteet, muut poliittiset aloitteet, täysistunnoissa esitetyt puheet tai kysymykset ministereille. Kansanedustajilla on toki muitakin rooleja. Yhtäältä he ovat valtiopäivämiehiä, mutta toisaalta myös oman puolueensa ja vaalipiirinsä etujen puolustajia. Jokaisella edustajalla on myös oma asemansa eduskuntaryhmässään: toiset ovat takapenkiläisiä ja toiset ryhmän johtotehtävissä. Edustajat saattavat olla erikoistuneita joihinkin poliittisiin sektoreihin, jolloin he saattavat toimia ao. sektoreiden edunvalvojina. Myös suhdetoiminta etujärjestöjen, median ja kolmannen sektorin suhteen on tärkeää. Näin edustajilla on lukuisia valtiopäivien ulkopuolisiakin aktiviteetteja, joita voitaisiin käyttää muuttujina poliittista menestystä pohdittaessa. Seuraavassa keskitymme kuitenkin pelkästään edustajien poliittisen menestyksen vertailuun vuoden 2007 eduskuntavaalituloksen perusteella. Vaikka vain vaalitulos perustuva vertailu voi tuntua itsestään selvyydeltä – vaalijärjestelmissähän on kyse ehdokkaiden asettamisesta järjestykseen matemaattisen vertailun perusteella – osoitamme, että asiaan liittyy monia tutkimuksellisesti avaamattomia puolia.

Vaalijärjestelmänalyysejä varten on kehitetty lukuisa joukko erilaisia indeksejä ja mittoja, mutta ne eivät tyypillisesti keskity yksittäisiin ehdokkai-

* Tekijät haluavat kiittää professori Matti Wibergia aloitteesta tähän katsaukseen sekä lukuisista käsikirjoituksen kommentista sekä parannusehdotuksista.

siin tai edustajiin vaan ovat aggregaattitason mittareita.¹ Emme ole löytäneet soveliaista mittaa vaali-ehdokkaiden vaalimenestyksen vertailuun. Vaalipiirien sisällä ehdokkaita vertaillaan vertailulukujen avulla (vaalien tulos perustuu tähän), mutta vaalipiirien välisiä vertailuja valituiksi tulleista ehdokkaista emme ole tavanneet. Emme ole tietoisia indeksistä, jonka avulla *vaalipiirien välisiä yksikäsitteisiä vertailuja* voitaisiin tehdä.

Asetamme tavoitteen luoda 200 kansanedustajalle indeksi, joka vertailukelpoisesti kuvaa edustajien poliittista menestystä eduskuntavaaleissa. Indeksiksi, kuten sen myöhemmin määrittelemme, kertoo määrällisesti sen, kuinka suuri osa äänestäjistä on ehdokkaita äänestänyt. Tulokset osoittavat, että näin tarkasteltuna valitut edustajat edustavat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta varsin marginaalista äänestäjäjoukkoa.

Esitämme seuraavaksi kuusi mahdollista tapaa määrittellä tämän vertailuindeksin ja arvioimme kunkin laskentatavan käyttökelpoisuutta ja käyttömahdollisuuksia. Tämän jälkeen tarkastelemme valitsemallamme indeksillä kansanedustajien keskimääräistä vaalimenestystä. Lopuksi pohdimme tulosten merkitystä.

Indeksikandidaatit ja kansanedustajien vaalimenestys

Tarkastelemme seuraavassa kuutta mahdollista mittaavaa: henkilökohtainen äänimäärä, henkilökohtainen vertailulukuku, edustajan sijoitus vaalipiirissään vertailuluvun ja äänimäärien perusteella, edustajan osuus vaalipiirinsä potentiaalisista ja annetuista äänistä. Eduskuntavaaleissa käytetään avoimia ehdokaslistoja ja vaalitulokset lasketaan d'Hondtin lukusarjamenetelmällä.²

¹ Vaalitulosten ja samalla vaalijärjestelmän suhteellisuuspoikkeamia mittaavista indekseistä tunnetuimmat lienevät Loosemoren ja Hanbyn (1971) indeksi sekä Gallagherin (1991) indeksi. Puoluekentän hajanaisuutta (tai keskittyneisyyttä) mittaavia indeksejä puolestaan ovat Herfindahlin ja Hirschmanin (Hirschman, 1945; Herfindahl, 1950) sekä Raen (1967) indeksit, sekä edellisten johdannainen Laakson ja Taageperan indeksi (1979). Parlamenttiryhmiä äänestysvaltaa on puolestaan tutkittu ns. valtaaindeksillä, joita ovat mm. Banzhafin (1965) sekä Shapleyn ja Shubikin indeksi (1954). Parlamenttiryhmiä äänestysyhtenäisyyttä puolestaan kuvataan yleensä Ricen (1928) äänestyskoheesioindeksillä.

² Vaalijärjestelmän yksityiskohdista ks. esim. Nousiainen (1992) ja Wiberg (2006).

Henkilökohtainen äänimäärä

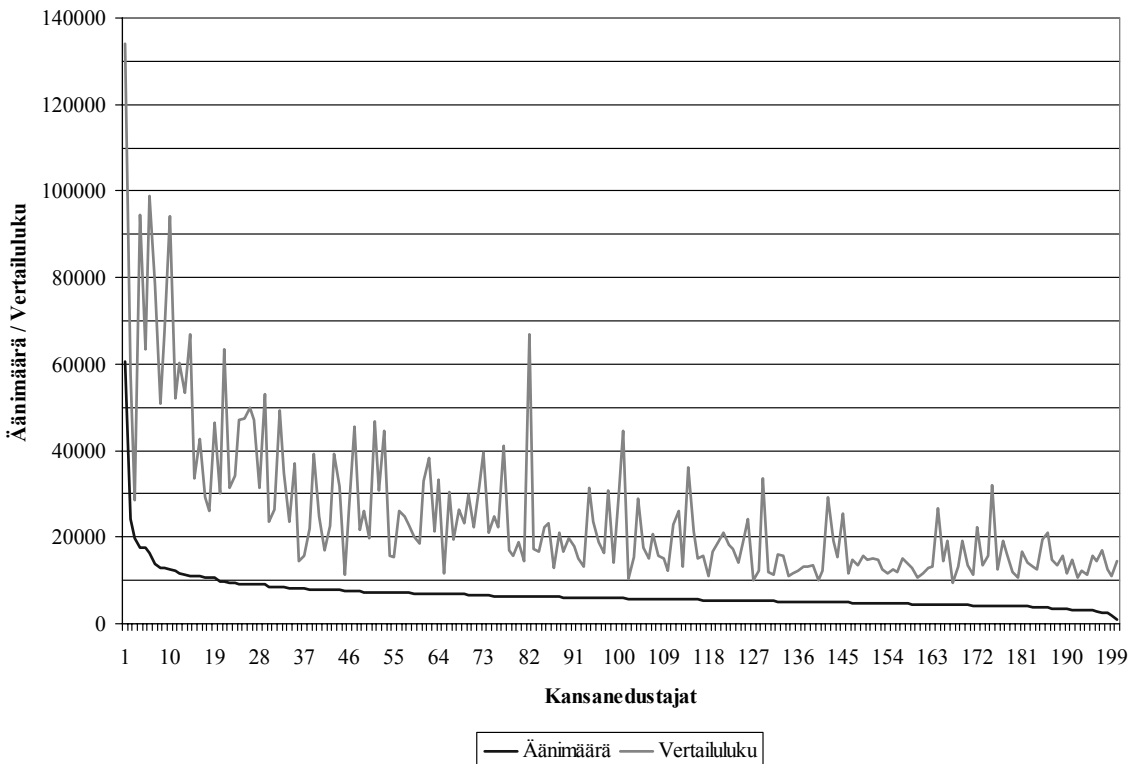
Vaalitilasto (Tilastokeskus 2007) antaa kunkin edustajan henkilökohtaisen äänimäärän. Kuviossa 1 vaaleissa valitut edustajat on järjestetty henkilökohtaisen äänimäärän mukaiseen järjestykseen. Keskimäärin valituksi tullut edustaja sai 6766 ääntä. Edustajien saamien äänten keskihajonta on 4851 ja äänten jakauma on melko huipukas (huipukkuuskerroin 76,9) sekä marginaalisesti oikealle vino (vinouskerroin 7,4). Vaihteluväli on melkoinen (59 505 ääntä). Suuri vaihteluväli selittyy kuitenkin osittain edustaja Sauli Niinistön saamasta suuresta äänimäärästä. Hän keräsi Uudenmaan vaalipiirissä 60563 ääntä. Vaatimattomin henkilökohtainen äänimäärä puolestaan oli Pirkko Ruohonen-Lernerillä (1058) samassa vaalipiirissä.

Henkilökohtainen äänimäärä ei ole tarkoitukseemme hyvä mitta, koska sen perusteella ei voida tehdä vertailuja vaalipiirien välillä. Vaalipiirien äänioikeutettujen määrät vaihtelevat, joten suuremmissa vaalipiireissä on mahdollista saada enemmän ääniä kuin pienessä. Edustajien äänipotentiaali vaihtelee riippuen vaalipiiristä.

Henkilökohtainen vertailulukuku

Kullekin ehdokkaalle lasketaan aiemmin selostetulla tavalla henkilökohtainen vertailulukuku. Kuten kuviosta 1 näkyy, ehdokkaiden vertailuluvut poikkeavat huomattavasti henkilökohtaisista äänimääristä. Vertailulukujen jakauma poikkeaa äänten jakaumasta, koska huipukkuuskerroin saa arvon 9,4 ja jakauman vinouskerroin on 2,6. Vertailulukujen keskihajonta on 17893.

Henkilökohtainen vertailulukuku ei ole tarkoitukseemme hyvä mitta, sillä vertailuluvut riippuvat muidenkin ehdokkaiden (koko listan) saamista äänistä. Näin vertailulukuku kertoo myös muusta kuin ehdokkaan henkilökohtaisesta vaalimenestyksestä. Vertailuluvut ovat vertailukelpoinen mitta listojen kesken saman vaalipiirin sisällä, vaalien tuloshan perustuu näiden lukujen vertailuun. Vaalipiirien kesken vertailulukujen vertailu ei ole mielekäästä. Kuten henkilökohtaisten äänimäärien suhteen, myös vertailulukujen suuruuteen vaikuttaa se, että vaalipiireissä on vaihteleva määrä äänioikeutettuja.

Kuvio 1. Vuoden 2007 eduskuntavaaleissa valittujen edustajien henkilökohtaiset äänimäärät ja vertailuluvut.

Edustajan sijoitus vaalipiirissään

Vaalipiirin sisällä ehdokkaat voidaan asettaa paremmuusjärjestykseen vertailuluvun sekä henkilökohtaisen äänimäärän perusteella. Kuvioista 2 näkyy, että vertailuluvun mukainen sijoitus ei aina vastaa suoraan henkilökohtaisen äänimäärän mukaista sijoitusta. Mikäli suora vastaavuus olisi olemassa, olisivat kaikki edustajia kuvaavat datapisteet samalla suoralla ja eri tavoin laskettujen sijoitusten välinen korrelaatiokerroin olisi yksi. Kuviossa 2 datapisteet ovat suoran sijaan ”putkessa” kuvion vasemmasta alareunasta oikeaan yläreunaan. Sijoitukset äänimäärän ja vertailuluvun perusteella eivät näin kerro täysin samasta asiasta. Sijoitusten välinen korrelaatio on erittäin voimakas (0,89), muttei täydellinen.

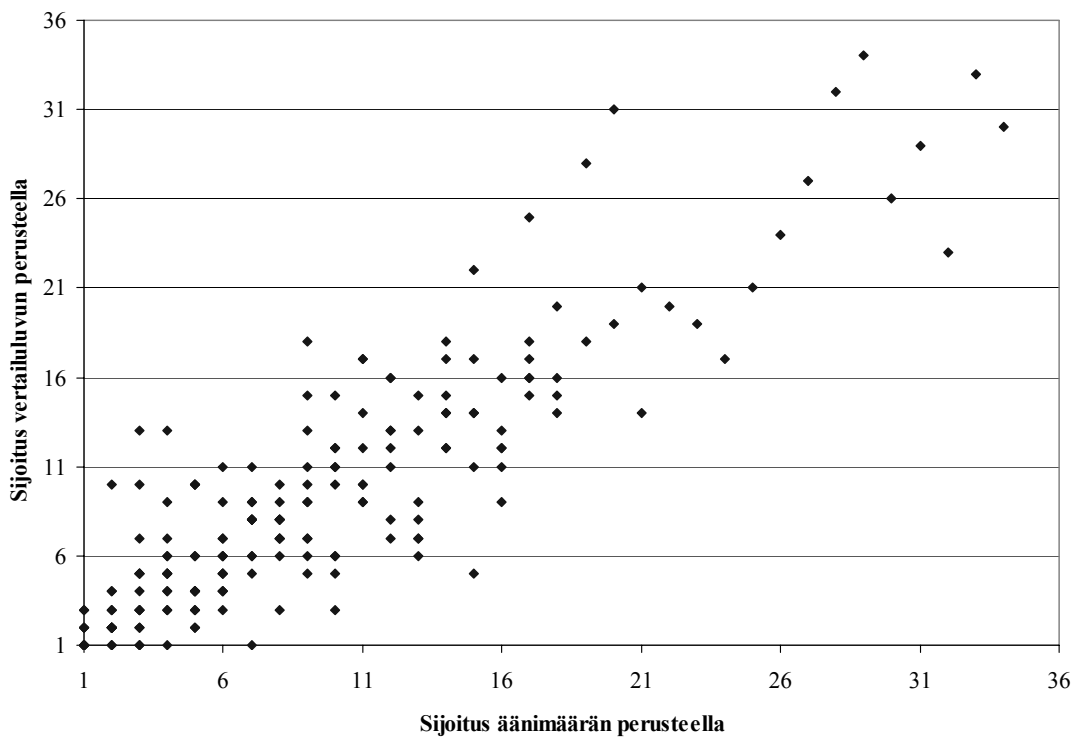
Edustajan vertailuluvun mukainen sijoitus vaalipiirissään ei ole tarkoituksemme hyvä mitta, sillä kaikissa vaalipiireissä (pl. Ahvenanmaa) ehdokkaat asettuvat samoille sijoille (1., 2., 3., jne.), mutta vaalipiirin välillä vertailuluvun mukaisia sijoit-

uksia ei kuitenkaan voida järkevästi vertailla. On esimerkiksi mahdotonta järkevästi vertailla usean eri vaalipiirin ensimmäiselle sijalle sijoittuneiden edustajien välistä menestystä: mikä ykkössijoista on menestynein? Tällä menettelyllä edustajat on mahdollista ainoastaan kategorisoida vaalipiirin välillä. Edellä sanottu pätee yhtäläisesti siinä tapauksessa, mikäli edustajat asetetaan äänimäärien mukaiseen paremmuusjärjestykseen vaalipiireissä.

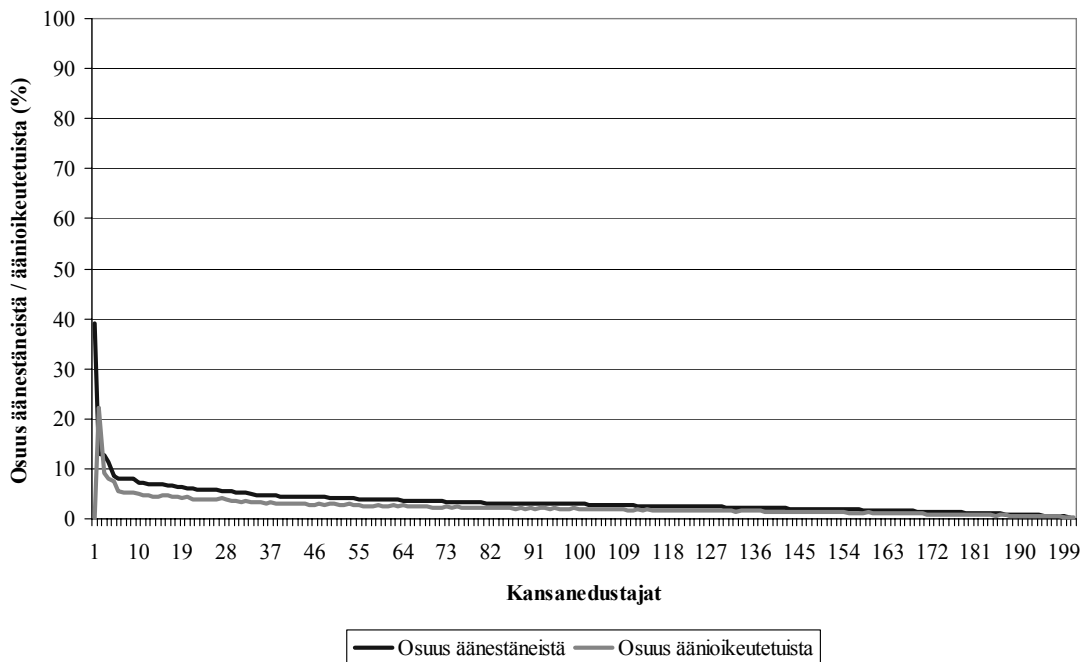
Edustajan osuus vaalipiirinsä aktuaalisista ja potentiaalisista äänistä

Ehdokkaat voidaan asettaa paremmuusjärjestykseen varsin yksinkertaisesti myös siten, että tarkastellaan ehdokkaiden henkilökohtaisten äänien suhdetta heidän vaalipiirissään annettuihin ääniin. Vertailulukua ei tarvita.

Kuviossa 3 ehdokkaat ovat laskevassa järjestyksessä suhteellisen äänimääränsä mukaan mitattuna osuutena äänioikeutetuista ja äänestäneis-

Kuvio 2. Vuoden 2007 eduskuntavaaleissa valittujen edustajien henkilökohtaiset sijoitukset vaalipiirissään äänimäärien ja vertailulukujen perusteella.

Kuvio 3. Vuoden 2007 eduskuntavaaleissa valittujen edustajien henkilökohtaiset osuudet vaalipiirinsä aktuaalisista ja potentiaalisista äänistä.

tä.³ Tarkasteltaessa osuuksia annetuista äänistä on luonnollista, että tällä laskentatavalla parhaiten menestyi Ahvenanmaan vaalipiirin edustaja Elisabet Nauclér (39 % äänistä). Ao. vaalipiiristä valitaan vain yksi edustaja ja vaali on näin enemmistövaali. On merkillepantavaa, että äänikuningas Sauli Niinistön 60563 ääntä edustavat vain 13 % Uudenmaan vaalipiirissä annetuista äänistä. Kuvion 3 oikeassa reunassa 31 edustajan indeksiluku on pienempi kuin yksi prosentti. Kaikkiaan 71 edustajan indeksiluku on pienempi kuin 2 %.

Edustajan osuus vaalipiirinsä kaikista potentiaalisista äänistä on lähinnä teoreettinen mitta, sillä käytännössä vain annetut äänet ratkaisevat vaalituloksen. Kuvioista 3 näkyy, että potentiaalisista äänistä (suhteellisia osuuksia) laskettaessa syntyvä kuvaaja on lähes identtinen annettujen äänien vastaavan kuvaajan kanssa, joten ensinnä mainittu laskentatapa ei tuo lisäinformaatiota jälkimmäiseen verrattuna.

Tämä mittakandidaatti on itse asiassa ”single non-transferable vote” (SNTV) -vaalijärjestelmän laskentatapa. Järjestelmä oli vuosina 1947–1995 käytössä Japanissa. Järjestelmä perustuu henkilökohtaiseen vaalimenestykseen vaalilistojen ollessa merkityksettä. Vertailulukuja ei ole tarvetta laskea, sillä ehdokkaiden henkilökohtaisten äänien suhteellinen osuus kaikista vaalipiirissä annetuista eli aktuaalisista äänistä ratkaisee vaalimenestyksen. Samalla tavoin voimme myös mitata ehdokkaiden äänien suhteellista osuutta vaalipiirin potentiaalisista äänistä eli äänioikeutetuista.

Tällä laskentatavalla esimerkiksi Sauli Niinistön äänisaalis olisi koitunut vain hänen henkilökohtaiseksi hyödykseen, muttei hänen listatoveriensä hyödyksi. Menetelmällä voidaan maksimoida sitä, että ehdokkaat, joilla on eniten henkilökohtaisia ääniä, ja näin myös tavallaan eniten henkilökohtaista luottamusta äänestäjien keskuudessa, tulevat valituiksi. Järjestelmä ei maksimoi ehdokaslistojen välistä suhteellisuutta kuin sattumalta.

Edustajan suhteellinen osuus vaalipiirinsä aktuaalisista äänistä on paras tarkastelemistamme mitoista, sillä tämä laskentatapa mittaa edustajien henkilökohtaista menestystä, eikä kiinnitä huomiota vaalilistoihin tai vertailulukuihin, joihin vaikuttaa myös muiden edustajien vaalimenestys. Ehdot-

tamamme mitta on, kuten mainittu, eräs tapa laskea vaalin tulos. Indeksi toimii hyvin myös nyt käsillä olevassa tapauksessa, jossa muulla tavoin valittu edustajajoukko otetaan annettuna.

Kansanedustajien vaalimenestys

Eduskuntavaalien 2007 vaalituloston mukaan koko maassa 200 eniten ääniä saaneesta ehdokkaasta 168 tuli valituiksi eduskuntaan. Kun näihin 168 edustajaan lasketaan mukaan loput 32 eduskuntaan valittua, kansanedustajat saivat yhteensä vajaa puolet (48,81 %) kaikista annetuista äänistä. Kaikista mahdollisista äänistä (eli äänioikeutettujen määrästä) kansanedustajat saivat 33,14 %. Mikäli laskemme yhteen kaikki kansanedustajien saamat äänet koko maassa (1353275 kpl), vaihtelee edustajien suhteellinen osuus tästä äänipotista 0,08 % (Pirkko Lerner-Ruohonen) ja 4,48 % (Sauli Niinistö) välillä. Yli prosentin osuus äänistä on vain seitsemällä eniten henkilökohtaisia ääniä saaneella edustajalla.

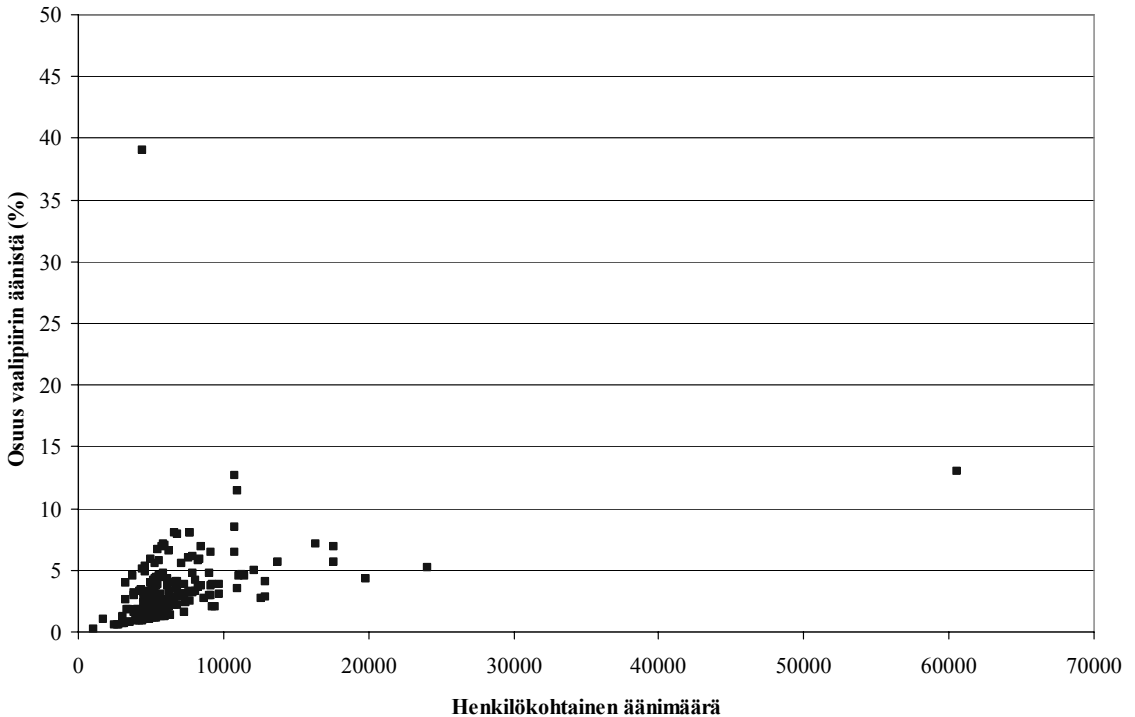
Kuvioista 4 näkyy eduskuntaan valittujen kansanedustajien vaalimenestys vuoden 2007 vaaleissa: Kansanedustajien saamien äänien suhteellinen osuus on 168 edustajalla alle 5 % vaalipiirin kaikista annetuista äänistä ja vain 32 edustajalla yli 5 %. Absoluuttisina numeroina vain vaalien ääniharavat keräävät yli 10 000 henkilökohtaista ääntä. Kuvioista 4 näkyy, että vain 19 kansanedustajaa sai yli 10 000 ääntä. Kuviossa 4 oikealla alhaalla oleva voimakkaasti poikkeava havainto on Sauli Niinistö eduskuntavaalihistoriamme suurimmalla henkilökohtaisella äänimäärällä ajanjaksolta, jolloin ehdokas on voinut olla ehdolla vain yhdessä vaalipiirissä⁴. Kuviossa 4 vasemmalla ylhäällä oleva voimakkaasti poikkeava havainto on puolestaan Ahvenanmaan kansanedustaja Elisabet Nauclér, joka sai vaalipiirinsä äänistä lähes 39 % (4388 ääntä).

Johtopäätökset

Tarkasteltuamme kuutta mahdollista mittaa tai indeksiä kansanedustajaehdokkaiden vaalimenestyksen vertailuun hylkäsimme niistä viisi, koska mitat eivät salli mielekästä vertailua vaalipiirin välillä

³ Vastaavan taulukon, jossa ovat edustajien nimet, vaalipiirit, kuvion 3 ääniosuudet sekä mm. ehdokkaiden henkilökohtaiset äänet on saatavissa kirjoittajilta.

⁴ Vuoden 1969 vaalilaissa yhden henkilön ehdokkuus rajoitettiin yhteen vaalipiiriin ja yhteen puolueeseen (Nousiainen 1992, 160).

Kuvio 4. Vuoden 2007 eduskuntavaaleissa valittujen edustajien henkilökohtaiset äänimäärät ja äänien suhteellinen osuus vaalipiireissä annetuista äänistä.

(henkilökohtainen äänimäärä tai vertailuluku), ne eivät tuota yksikäsitteisiä vertailuja (sijoitus vaalipiirissä äänimäärän tai vertailuluvun perusteella), tai niiden antamat tulokset ovat riippuvaisia muiden kuin kandidaattien omasta vaalimenestyksestä (vertailuluvut). Yksi mitoista hylättiin redundanttina (osuus vaalipiirin potentiaalisista äänistä). Ainoaksi soveliaaksi mitaksi osoittautui ehdokkaan saaman henkilökohtaisen äänimäärän suhteellinen osuus hänen vaalipiirissään annetuista äänistä, sillä mitta keskittyy ainoastaan henkilökohtaisen menestyksen mittaamiseen eikä kiinnitä huomiota vertailulukuihin ja sallii vaalipiirien väliset vertailut.

Pohdittaessa sitä, millaisella mandaatilla kansanedustajat operoivat, on saamiemme tulosten perusteella selvää, että yksittäinen kansanedustaja edustaa varsin marginaalista äänestäjäjoukkoa. Valituksi tultuaan edustajasta kuitenkin tietyllä tapaa tulee ”koko” vaalipiirinsä (tai ainakin saman puolueen kannattajien) edustaja ja edunvalvoja. Nykyiset presidentinvaalit voittanut ehdokas voi aina vedota siihen, että on saanut tuekseen yli puolet

koko maassa annetuista äänistä, vaikka ei tietenkään välttämättä enemmistöä äänioikeutettujen äänistä. Kansanedustaja ei voi uskottavasti argumentoida samalla tavoin. Yhteenlaskettunakin kaikki valituiksi tulleet kansanedustajaehdokkaat saivat tuekseen alle puolet kaikista koko maassa annetuista äänistä.

Avoimiin listavaaleihin liittyy ominaisuuksia, jotka eivät äänestäjäkunnasta välttämättä tunnu reiluilta, koska jonkin ehdokkaan menestykseen vaikuttaa myös hänen listaveriensa vaalimenestys. Vuoden 2007 eduskuntavaaleista voimme nostaa esiin kaksi vastakkaista esimerkkiä: Mikäli jonkin listan yksi ehdokas yltää vaalien ääniharavoiden joukkoon, saattaa tällainen ehdokas nostaa mukanaan eduskuntaan huomattavasti vaatimattomamman henkilökohtaisen äänimäärän saaneen listaveriensa. Uudenmaan vaalipiirissä ehdolla olleen ja 19859 henkilökohtaista ääntä saaneen Perussuomalaisen Timo Soinin ohella listalta tuli valituksi myös Pirkko Ruohonen-Lerner 1058 henkilökohtaisella äänellä. Vaalipiirissä jäi valitsematta 59 ehdokasta, joiden henkilökohtainen äänimää-

rä oli suurempi kuin Ruohonen-Lernerin. Suurimman tällaisen henkilökohtaisen äänimäärän keräsi SDP:n Risto Kuisma (4765 ääntä). Vastakkaisena esimerkkinä on julkisuudessa keskustelua herättänyt tapaus, jossa huomattavan henkilökohtaisen äänimäärän saanut ehdokas jäi valitsematta: Vihreiden listalla Pohjois-Karjalan vaalipiirissä ehdolla ollut Tarja Cronberg jäi valitsematta 7804 henkilökohtaisella äänellä, vaikka hän sai vaalipiirissään toiseksi eniten ääniä (9,1 % annetuista äänistä). Vaalipiirin viimeinen valituksi tullut oli Keskuksen edustaja Eero Reijonen 5021 äänellä. Syy oli, että Vihreiden ehdokaslistan saama kokonaisäänimäärä ei ollut riittävän suuri siihen, että edes listan eniten ääniä kerännyt ehdokas olisi tullut valituksi.

SNTV-vaalijärjestelmässä vaalien tulos (identtisesti määrittelemämme indeksin kanssa) perustuu pelkästään henkilökohtaisiin ääniin. Tällä tavoin laskettu vaalitulokset olisi varsin erilainen verrattuna vuoden 2007 eduskuntavaalien toteutuneeseen tulokseen. SNTV valitsisi eduskuntaan vaalipiirin suurimmat henkilökohtaiset äänimäärät saaneet ehdokkaat. Näin valtiopäiville nousisivat tavallaan laajimman henkilökohtaisen mandaatin omaavat ehdokkaat. Mikäli SNTV:tä käytettäisiin, on kuitenkin huomattava, että ehdokasasettelu poikkeaisi täysin nykyisestä. Vaalilistat olisivat korkeintaan muutaman ehdokkaan laajuisia, koska äänien hajautuminen usealle ehdokkaalle huonontaisi merkittävästi kaikkien listan ehdokkaiden valituksi tulemistä. Listan saamalla kokonaisäänimäärällä ei näet ole merkitystä. Tällaisessa tilanteessa myös äänestyskäyttäytyminen poikkeaisi huomattavasti nykyisestä. Japanissa SNTV:n käytön yhteydessä (1947–1995) puolueiden välistä kilpailua leimasi yhden dominoivan puolueen olemassaolo.

Tuoreessa väitöskirjassaan Maria Maunula (2008) on tutkinut vaalipiirien suhteellisuusprofiileja vaalituloksen suhteellisuuden kannalta. Eräs mielenkiintoinen Maunulan tutkimuksesta kummunnut tutkimuskysymys voisi olla se, millaisia eri vaalipiirien ääniprofiilit ovat. Tällaisia ääniprofiilityyppejä saattaisivat olla esim. kapeahuippuinen vaalipiiri, jossa valituksi tulleilla on selkeästi muita suuremmat äänimäärät. Laajahuippuisessa

vaalipiirissä edustajapaikoista puolestaan kilpailisi laaja joukko tasaväkisiä ehdokkaita. Ääniprofiilit kertoisivat vaalipiirin sisäisen kamppailun luonteesta. Tähän kysymykseen vastaaminen vaatii kuitenkin oman tutkimuksen.

Mikäli poliittinen menestys operationalisoitaisiin koskemaan vaalien jälkeistä vaalikautta, olisi mielenkiintoista tutkia alussa mainittuja edustajien valtiopäivätoimia. Näitä vertailemalla voitaisiin arvioida edustajien poliittista menestystä sekä mahdollisesti konstruoida erilaisia edustajaprofiileja. Edustajat saattavat olla erikoistuneita laatimaan esim. erilaisia poliittisia aloitteita, puheita tai kysymyksiä täysistuntoihin jne. Myös edustajien poliittisen menestyksen vertailu objektiivisella mittarilla tulisi mahdolliseksi. Tällaiseen vertailuun nyt esittämämme edustajien poliittisen vaalimenestyksen mittaaminen voisi olla ensimmäinen askel.

Edustuksellisessa demokratiassa kansalla on vaaleissa mahdollisuus vaihtaa huonoiksi kokemansa edustajat toisiin. Lienee vaikea olla eri mieltä siitä, että äänioikeutetuilla on oikeus (ja suorastaan velvollisuus) kyetä arvioimaan miten menestyksekkäitä heidän valtuuttamansa kansanedustajat ovat. Hyvänä apuna näinä politiikan viihteellistymisen ja politiikka 2.0:n päivinä voisivat olla eduskuntaa monitoroivat versiot Iso-Britanniassa toimivista ”The Public Whip” sekä ”TheyWorkForYou” verkkopalveluista (The Public Whip 2008; TheyWorkForYou 2008). Nämä verkkopalvelut monitoroivat parlamentin jäsenten valtiopäivätoimia. Ensin mainittu on erikoistunut ylä- ja alahuoneen täysistuntoäänestyksiin, joiden suhteen on edustajakohtaisesti mahdollista nähdä mm. miten usein jokin edustaja on ollut äänestyksissä mukana ja montako kertaa hän on poikennut ryhmän enemmistöstä. Eduskunnan verkkopalvelusta äänestystulokset ovat toki nähtävissä, mutta ainoastaan yhtä äänestystä koskevana äänestyskarttana. Edustajakohtaisia koottuja tietoja ei ole tarjolla. Jälkimmäinen brittiläinen verkkopalvelu raportoi parlamentin jäsenten muita valtiopäivätoimia ja aktiiviteetteja, kuten puheita, aloitteita ja kuluja. Tässä suhteessa eduskunnan verkkopalvelu parantui eduskunnan viimeaikaisen verkkopalvelu-uudistuksen myötä.

KIRJALLISUUS

- Banzhaf, J. 1965. Weighted Voting Doesn't Work: A Mathematical Analysis. *Rutgers Law Review* 19, 317–343.
- Forsten, T. 2005. *Valiokuntapalapeli eduskunnassa: valiokuntajäsenyydet 1945–2002*. Turun yliopiston julkaisuja, Sarja C, Scripta Lingua Fennica edita osa 223.
- Gallagher, M. 1991. Proportionality, Disproportionality and Electoral Systems. *Electoral Studies* 10, 33–51.
- Herfindahl, O. 1950. *Concentration in the Steel Industry*. Julkaisseiton väitöskirja. Columbia University.
- Hirschman, A. 1945. *National Power and Structure of Foreign Trade*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Laakso, M. ja Taagepera, R. 1979. "Effective" Number of Parties: A Measure with Application to West Europe. *Comparative Political Studies* 12, 3–27.
- Loosemore, J. ja Hanby, V. 1971. The Theoretical Limits of Maximum Distortion: Some Analytic Expressions for Electoral Systems. *British Journal of Political Studies* 49, 877–900.
- Maunula, M. 2008. *Proportionality and Party Success in Europe*. Turun yliopiston julkaisuja, Sarja B, Humaniora osa 310.
- Nousiainen, J. 1992. *Suomen poliittinen järjestelmä*. WSOY: Porvoo-Helsinki-Juva.
- Rae, D. 1967. *The Political Consequences of Electoral Laws*. Lontoo: Yale University Press.
- Rice, S. 1928. *Quantitative Methods in Politics*. New York: Knopf.
- Shapley, L. ja Shubik, M. 1954. A Method of Evaluating the Distribution of Power in a Committee System. *American Political Science Review* 48:3, 787–792.
- The Public Whip. 2008. *The Public Whip*. [online]. Viitattu 21.5.2008. [URL:<http://www.publicwhip.org.uk>].
- TheyWorkForYou. 2008. TheyWorkForYou. [online]. Viitattu 10.6.2008. [URL:<http://www.theyworkforyou.com>].
- Tilastokeskus. 2007. *Eduskuntavaalit 2007 – vahvistettu tulos*. [online]. Päivitetty 28.3.2007. Viitattu 16.5.2008. [URL:http://www.stat.fi/til/evaa/2007/evaa_2007_2007-03-28_tau_015.xls].
- Wiberg, Matti. 2006. *Politiikka Suomessa*. WSOY: Helsinki.